

WSPOMNIENIE O PROFESORZE EDWARDZIE KASPERSKIM

EWA SZCZĘSNA

Profesora Edwarda Kasperskiego poznałam w 1994 roku, kiedy to w ramach studiów doktoranckich rozpoczęłam pracę nad rozprawą doktorską. Z prośbą o opiekę nad moimi badaniami zwróciłam się wówczas do prof. Zofii Mitosek, która była promotorką mojej pracy magisterskiej. Jako że prof. Mitosek wyjeżdżała wówczas na kilkuletni staż naukowy do Paryża, podpowiedziała mi, bym udała się do prof. Kasperskiego, i dodała: „To niezwykła umysłowość, wybitny uczonek – tylko pani na tym skorzysta”. Bardzo szybko przekonałam się, że miała rację.

Profesor Kasperski z Uniwersytetem Warszawskim związany był od 1 października 1959 roku, kiedy to stanął na jego progu jako student filologii polskiej, aż do 27 lutego 2016 roku, kiedy to na kilka dni przed swoim odejściem, mimo cierpienia, walcząc ze śmiertelną chorobą, wygłosił ostatni w swoim życiu wykład – był to wykład z zakresu krytyki artystycznej. Pięćdziesiąt siedem lat związku z warszawską Polonistyką – w tym ponad pół wieku pracy naukowo-dydaktycznej – to znakomita większość ludzkiego życia.

O wczesnych latach swej naukowej kariery mówił, iż jego zainteresowania badawcze rozwinęły się już w latach studenckich, kiedy to studiował polonistykę i przez trzy lata równoległe filozofię na UW. Zainteresowania te, związane wówczas z formalizmem, strukturalizmem, semiotyką, zawdzięczał – jak sam twierdził – w niemałym stopniu nauczycielom, wśród których wymieniał prof. Marię Renatę Mayenową, prof. Kazimierza Budzyka i prof. Stefana Żółkiewskiego, związanych w latach 60. z Katedrą Teorii Literatury. Podkreślał, iż do młodszych pracowników i osób współpracujących wówczas z Katedrą należeli tacy znani później i wybitni uczeni, jak prof. Teresa Kostkiewiczowa, prof. Janusz Sławiński czy prof. Michał Głowiński.

Profesor Kasperski na warszawskiej Polonistyce przeszedł przez wszystkie etapy kariery – od magisterium o *Popiele i diamentcie* Jerzego Andrzejewskiego, przez obronę doktoratu na temat świata wartości Norwida w roku 1974 (rozprawa ta została nadzwyczaj wysoko oceniona przez prof. Stefanę Skwarczyńską), następnie habilitację – w roku 1990 – skoncentrowaną na zagadnieniach dialogu i dialogizmu, po profesurę „belwe-derską“ w 2002 oraz profesurę zwyczajną w 2004 roku.

Tu również prowadził z sukcesem wykłady, seminaria, ćwiczenia. Był świetnym dydaktykiem: rzetelnym i kompetentnym, inspirującym doktorantów i studentów, otwartym na ich pomysły badawcze, serdecznym dla nich, a przy tym wymagającym. Był recenzentem w przewodach doktorskich i habilitacyjnych, promotorem dziewięciu prac doktorskich i ponad dwustu magisterskich.

Swoje badania przez długi czas Profesor realizował w Zakładzie Teorii Literatury i Poetyki, którego pracami kierował w latach 1997-2000, następnie w Zakładzie Romantyzmu, by ostatecznie w 2008 roku zostać (wraz z prof. Mieczysławem Dąbrowskim i ze mną) współzałożycielem i pierwszym kierownikiem Zakładu Komparatystyki. Nowo powstały zakład Profesor traktował niemal jak swoje kolejne intelektualne dziecko. Z wielkim zaangażowaniem przystąpił do opracowania planu prac naukowych oraz programów zajęć, wykazów lektur i pytań egzaminacyjnych na kolejne lata. Z troską i właściwą sobie wolą walki, nawet za cenę wejścia na drogę sporów, podjął się trudnego wówczas zadania organizacji zespołu oraz negocjowania godzin zajęciowych dla Zakładu. Swoją determinacją, nieugiętą postawą i niezwykle dynamiką działań nadał wówczas Zakładowi Komparatystyki wyrazisty, indywidualny charakter.

Warto przy tym pamiętać, iż Profesor, pracując na Uniwersytecie Warszawskim, nawiązywał w różnych okresach działalności akademickiej żywe kontakty naukowe z wieloma zagranicznymi ośrodkami uniwersyteckimi i akademickimi z Danii, Niemiec, Ukrainy, Rosji, Czech, Białorusi, Litwy, Węgier, Bułgarii czy Słowenii.

Profesor Kasperski był wybitnym uczonym, nagradzanym za swoje osiągnięcia nagrodami Ministra. Śmiało można powiedzieć, iż był tytanem pracy naukowej – liczący prawie trzysta pozycji wykaz jego publikacji jest imponujący. Odnaleźć tu można znaczące książki autorskie, z których wymienię tylko najważniejsze *Świat wartości Norwida* (1981), *Dialog*

i dialogizm. Idee, formy, tradycja (1994). *Dyskursy romantyków. Norwid i inni* (2003), *Kierkegaard. Antropologia i dyskurs o człowieku* (2003), *Świat człowieka. Wstęp do antropologii literatury* (2006), *Kategorie komparatystyki* (2010). Są tu również bardzo liczne artykuły naukowe, przekłady drukowane w wydawnictwach zbiorowych oraz czasopismach, a także redagowane i współredagowane tomy prac zbiorowych. Na tym ostatnim polu Profesor współpracował z wieloma badaczami, między innymi z prof. Eugeniuszem Czaplejewiczem, dr. hab. Olafem Krynowskim, dr. Tomaszem Mazurkiewiczem, dr. hab. Żanetą Nalewajk, dr. hab. Brygidą Pawłowską-Jądrzyk czy piszącą te słowa.

Prace badawcze Profesora mają nie tylko ogromny walor poznawczy, ale też imponują umiejętnym doborem metod badawczych, a często wręcz ich skutecznym i sfunkcjonalizowanym kreowaniem. Jako uczonego, Profesor z niemal młodzieńczą pasją podejmował nowe tematy badawcze, które traktował jak wyzwania i dla których znajdował oryginalne i wartościowe poznawczo realizacje. Przy tym był człowiekiem o silnym, wyrazistym, niepowtarzalnym charakterze – niezmiernie ambitnym uczonym, stawiającym karierę naukową i pracę akademicką na pierwszym miejscu, gotowym podporządkować im inne sprawy i cele. W sprawach nauki Profesor był niezłomny – zawsze gotowy na konstruktywną krytykę i polemikę z innymi, zawsze inspirujący młodszych kolegów, konsekwentnie i z uporem dążący do wyznaczonego celu, wymagający najpierw i przede wszystkim od siebie, a dopiero później od innych.

Sadzę, że właśnie takim go zapamiętamy.